

Een lichte last

Voorganger: Ds. Heleen Weimar

Gelezen:

lezing: Jesaja 40, 27-31

lezing: Matteüs 11, 25-30

Gemeente van Jezus Christus,

Aan het begin van de vakantieperiode - en vlak voordat jullie vertrekken voor jullie bouwvakantie in de Dominicaanse Republiek - lezen we over rust. De rust die Jezus belooft. De lichte last en het zachte juk dat Jezus aanbiedt.

Nu zijn er genoeg mensen - en ik denk dat ook jullie DR-gangers daartoe behoren - die vakantie met iets heel anders associëren. Niet met rust, maar met avontuur, met veel nieuwe indrukken, met fysieke inspanning, met zware rugzakken, met laat naar bed gaan. En die zich daarop verheugen!

Maar er zijn ook velen onder ons, die snakken naar rust. Die ernaar verlangen, dat er een last van hun schouders wordt weggenomen.

Bijvoorbeeld wanneer je ziek bent en belastende behandelingen moet ondergaan. Of wanneer je een mantelzorger bent en die verantwoordelijkheid je zwaar valt. Of wanneer je werk doet, dat heel veel van je eist. Of wanneer je niet goed weet waar je het zoeken moet, wanneer een innerlijke onrust je opjaagt. Of wanneer je ernstige zorgen hebt om iets of iemand. Of wanneer je in een omgeving verkeert, waar een grote spanning heerst. Dan verlang je naar rust. Dan zou je willen, dat je de last die op je drukt van je schouders kon laten glijden.

Als je daarnaar snakt, behoor je dan tot de groep mensen tot wie Jezus zich richt - de mensen die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan?

En richt Jezus zich speciaal tot deze groep, of heeft hij toch ook iets te bieden aan de avonturiers onder ons, degenen die popelen om uitdagingen aan te gaan? Valt dat misschien op te maken uit de rest van het hoofdstuk, waarvan de tekst van vanmorgen deel uitmaakt?

Wat opvalt, wanneer we om de tekst van vandaag heen lezen, is dat Jezus' aanbod van rust en een licht last is ingebed in diverse uitspraken over wijsheid. Jezus heeft het over vrouwe Wijsheid, die door wat zij teweeg brengt in het gelijk wordt gesteld (vers 19). Jezus heeft het over inzicht, dat voor wijze en verstandige mensen verborgen blijft, maar juist aan eenvoudige mensen wordt onthuld (vers 25). Het lijkt erop, dat Jezus hier, met zijn uitspraken over wijsheid, zich aansluit bij de traditie van Israëls

wijsheidsleraren. Deze wijsheidsleraren waren een soort filosofen zou je kunnen zeggen. Het ging hun om vrome en praktische levenswijsheid, waar je als mens wat aan hebt om in het leven je koers te bepalen, de juiste keuzes te maken en je te verhouden tot de hobbels en valkuilen op de levensweg.

Het boek Spreuken in de Bijbel is een voorbeeld van een verzameling uitspraken van dergelijke wijsheidsleraren.

Een ander boek, dat de canon van de Bijbel niet gehaald heeft, maar dat in Jezus' tijd gezaghebbend was, heet (De wijsheid van) Jezus Sirach. Voor ons is het een deuterocanoniek boek. Het bevat uitspraken van een wijsheidsleraar, Jezus ben Sira genaamd, die hij omstreeks 190 voor Christus te Jeruzalem opschreef, in het Hebreeuws. Ongeveer zeventig jaar later vertaalde zijn kleinzoon het boekwerk in het Grieks. Aan het einde van het boek komt een opmerkelijke passage voor. Opmerkelijk, omdat het grote overeenkomsten bevat met de uitspraken van Jezus over rust, de lichte last en het zachte juk. Ik lees het jullie voor:

Komt naar mij toe, gij onwetenden,
en neemt uw intrek in het leerhuis.
Waarom blijft gij nog gebrek lijden
en laat gij uw zielen versmachten?
Ik open mijn mond en ik spreek:
'Verwerft u toch wijsheid, kosteloos!
Buigt uw hals onder haar juk
en laat uw hart het onderricht opnemen:
het is niet ver te zoeken!
Gij kunt met uw eigen ogen zien
dat ik mij maar matig hoefde in te spannen
en voor mijzelf veel rust heb gevonden.'
(Jezus Sirach 51, 23-27)

Opvallende overeenkomsten zijn er dus te horen. Zowel Jezus Sirach als Jezus van Nazareth nodigen mensen bij zich: 'Kom bij mij, jullie die...' Allebei bieden ze een juk aan, bij Jezus Sirach is dat het juk van de wijsheid (bagage voor de levensreis zouden wij zeggen), bij Jezus van Nazareth gaat het om een zacht (goed zittend) niet nader omschreven juk. Maar ook Jezus put in zijn onderricht uit die doorleefde, praktische en vrome wijsheid. In zijn gelijkenissen bijvoorbeeld. Maar dus ook hier. En allebei hebben ze

het over de rust die met deze wijsheid samenhangt.

Jezus lijkt de woorden van zijn naamgenoot dus te parafaseren. Hij geeft er wel een eigen invulling aan. Wat is nu het kenmerkende van wat Jezus van Nazareth te bieden heeft? Waarom zouden we bij hem te rade gaan, wanneer we rusteloos of moe of overbelast zijn?

Allereerst denk ik, dat uitspraken van Jezus ons kunnen helpen om te focussen op wat er echt toe doet. En zo onze onrust weg kunnen nemen. In de Bergrede, voorafgaand aan het gedeelte van vanmorgen, spreekt Jezus over bezorgdheid. Wat zullen we eten, waarmee zullen we ons kleden? Jezus raadt zijn leerlingen aan zich daar niet druk om te maken. 'Zoek eerst het koninkrijk van God en zijn gerechtigheid' dan komt het met de rest ook wel goed. 'Maak je dus geen zorgen voor de dag van morgen, want de dag van morgen zorgt wel voor zichzelf. Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen last' (Matteüs 6, 33-34). Wat er echt toe doet, dat omschrijft Jezus met het beeld van het koninkrijk van God en met het woord gerechtigheid: een toestand waarin mensen tot hun recht komen, waar het er eerlijk aan toe gaat, waar mensen goed zijn voor elkaar. Als je je daar op richt, als dat voor jou het allerbelangrijkst is, dan zul je merken dat God ook goed is voor jou en dat je daarop mag vertrouwen. Dat scheelt een heel gewicht aan andere zorgen. In de tekst van Jesaja die we lazen, wordt dat heel aansprekend beschreven. Als je je bezig houdt met wat er echt toe doet, dan krijg je daar ook kracht voor van de goede God. 'Wie hoopt op de HEER krijgt nieuwe kracht: hij slaat zijn vleugels uit als een adelaar, hij loopt, maar wordt niet moe, hij rent, maar raakt niet uitgeput.' Dat is iets wat velen van ons ook daadwerkelijk hebben ervaren in moeilijke situaties. Daarop durven vertrouwen geeft een hoop rust.

In de tweede plaats denk ik aan het twistpunt van Jezus met sommige wetgeleerden. Jezus vindt, dat zij de tora, het geheel van richtlijnen en leefregels van God, veel te streng uitleggen en toepassen. Alsof een mens alleen voor Gods liefde in aanmerking zou komen, wanneer hij of zij zich strikt aan de regels zou houden. Zo zegt Jezus over de Schriftgeleerden: 'Ze bundelen alle voorschriften tot een zware last en leggen die de mensen op de schouders, terwijl ze zelf geen vinger uitsteken om die te verlichten' (Matteüs 23, 4). In zijn talloze ontmoetingen met mensen laat Jezus daarentegen zien, dat er geen voorwaarde wordt gesteld om door God te worden bevestigd en aanvaard. Je bent niet pas iemand, voor God of voor andere mensen of voor jezelf, wanneer je onberispelijk leeft, het heel goed doet, nooit fouten maakt. Jezus laat zien dat Gods liefde onvoorwaardelijk is. Voor God hoor je

erbij en tel je mee. En die bevestiging en aanvaarding bevat vervolgens de uitnodiging om dan ook echt mee te gaan doen. Om te gaan leven naar Gods bedoeling. Dat is niet onhaalbaar, dat is niet te zwaar. De last wordt niet onbereikbaar hoog gelegd. Wat God van jou vraagt als mens, dat kun je aan, in welke omstandigheid ook. Het juk van de tora, de rugzak met richtlijnen en leefregels die jij krijgt omgehangen, past bij jou en bij jouw mogelijkheden.

In de derde plaats denk ik aan hoe Jezus uitnodigt om elkaars lasten te helpen dragen. Eén van de mooiste verhalen in de Bijbel vind ik dat van de vier mannen die hun verlamde vriend bij Jezus proberen te brengen. Ze dragen hem op een soort brancard. Wanneer ze niet door de deur kunnen van het huis waar Jezus zich bevindt, vanwege de mensenmassa die zich daar ophoudt, besluiten ze hun vriend via het dak naar beneden te laten zakken tot voor Jezus' voeten. Wanneer de verlamde man met draagbed en al naar beneden wordt gelaten, ziet Jezus hun vertrouwen. De mannen vertrouwen erop dat het zal helpen wat zij doen, dat het hun vriend ten goede zal komen en daardoor wordt hun vriend een lichte last (Matteüs 9, 1-8). En ongetwijfeld geldt dat ook wanneer jullie cement gaan sjuwen in Santa Rosa, of stenen of ander zwaar materiaal - wanneer je een ander daarmee helpt, wordt het tot een licht last.

Maar ook Jezus zelf helpt ons onze lasten te dragen. Om die reden wordt wat er gezegd wordt door Jesaja over de dienaar van de HEER ook direct op Jezus betrokken. 'Hij was het die onze ziekten droeg, die ons lijden op zich nam... Hij droeg de schuld van velen en nam het voor zondaars op' (Jesaja 53, 4 en 12). In wat deze dienaar doet, over wie Jesaja spreekt, herkennen we het meedragen van Jezus. Zijn delen in datgene waar anderen onder gebukt gaan. En dat is ook wat Jezus van zijn volgelingen vraagt: elkaars zorgen en verdriet en moeilijkheden helpen dragen. Maar Jezus verzekert ons dat het niet zwaarder hoeft te zijn dan wij aankunnen. En Jesaja belooft ons, dat we daartoe kracht ontvangen van God.

Het gaat in deze les van Jezus over het juk, de last en de rust, dus om een combinatie van vroomheid (vertrouwen op God) en praktische levenservaring. Vele handen maken licht werk - dat is nu eenmaal zo. Gedeelde smart is halve smart - dat blijkt echt zo te zijn. Dus wanneer je de last die je te dragen krijgt, of die je uit eigen beweging op je neemt, met anderen weet te delen, en wanneer je er ook kracht voor krijgt van God, dan wordt die last lichter dan je dacht. Dan knelt de rugzak minder dan je vreesde. Dan vind je rust op de meest onverwachte momenten.

Amen